

PERDE ARKASINDA OYNAYANLAR?

Yazan: İskender F. SERTELLİ

No. 2

"Otuz üç yıl Hürriyeti sedef çekmecesinde hapseden bir hükümdarın, bunu tekrar geri almayacağını kim temin edebilir?,"

Dünkü tefrikamızın bulâsası:

[10 temmuz 1324 inelâbından beş on gün sonra, Selânikte bir otelin taracasında, (İttihat ve Terakki) cemiyeti merkezi umumî âzasından Talât ve Manâsî zade Refik Beyler konuşuyor, Refik Bey: "İnkılâp tamamlanmadı, Abdülhamit hâlâ milletin başında duruyor. Günlük geçtikçe bunun zararını çekeceğiz" diyor. Talât Bey: "Korkuyor musun?" diyor, onu devirmek her zaman mümkündür." ve Refik Bey'in endişelerine istisna etmiyor. Halbuki, Abdülhamit ve bendeleri, otuz üç yıl istibdadın tahammül edilmez yükü altında ezilen bir milleti arkasından ve içinden vurmağa hazırlanıyorlar.. Her tarafta mürteci kabileleri, Padişah tarafından yapıyor ve aradan aylar geçtikçe, inkılâpçıları içinden vurmağa çalışıyorlar..

Devamını aşağıda okuyunuz:]

Enver'in bir sözü: Abdülhamit iskambil kâğıdına benzer

Rüştüne ihtimal veremediği milleti ebediyen vesayet altında yaşatmak için, bu şavallı milleti

Adana valisi Cemal Bey
"Paşa olmadan önce"

tin bütün istidat ve kabiliyetini öldürmek isteyen müstebit bir padişahın ne gibi tesirler ve kuvvetler karşısında ric'ate mecbur olduğunu yani 10 temmuz hürriyetini nasıl bir mecburiyet altında ilân ettiğini görmiyenler, Abdülhamidin esrarengiz bir kuvvetle (İttihat ve Terakki) ve mukavemet edeceğine umuyorlar - hatta sadece ummak da değil - bunu adeta bekliyorlardı.

Bu korku, bu çekingenlik nereden geliyordu?

Max Mordaro isminde bir İngiliz muharriri de bu hâdiseye temas etmişti.

En heyecanlı sinema filimlerinden çok daha meraklı hâdiselerle dolu olan o günleri şöyle bir kısılsak ve İngiliz muharririnin görüşüne gözden geçirelim:

« 10 temmuz inkılâbını hazırlayanların, hazırlıklarını tamam olarak meydana atıldıklarına inanmak gülmeye değer. Bu hence, hamamın dinlenmek kasdile yükü bir omuzdan öteki omuzuna geçirmesi kabilinden bir iştir. Kızıl Sultan yâne tahtında oturuyor. Otuz üç yıl ezilen Türk milletinin omuzlarında yük kalkmış, kaldırılmış değildir. Ufak bir omuz değiş-tirmesi esnasında belki biran için

hafif bir nefes almıştır. Kendi haklarından şüphelere düşen bir milletin - hakkını tanıyınca kadar - esaret halinde yaşaması pek tabiidir. Nitekim böyle bir millete yıllarca tahakküm eden zalim ve müstebit bir hükümdarın bir gün kendi kuvvetinden şüphelenmesi de onun zevalini hazırladı! Abdülhamit, millete hürriyet vermiştir. Fakat, otuz üç yıl bu hürriyeti sedef çekmecesinde hapseden bir hükümdarın, bunu yarın - eskiden olduğu gibi - yine geri almayacağını ve milleti bir daha zulüm ve istibdat çemberi içine sokmayacağını kim temin edebilir? »

Bu, ve buna benzer nesriyat «kâbe hürriyet» sayılan Selânikteki (İttihat ve Terakki) rüesası arasında hemen hergün istihfafla karsılanıyordu.

Hatta vukarıdaki makalenin bir tercümesini kolağası Enver Bey'e gösterdikleri zaman, Refik Bey de yanında bulunuyor ve Enver Bey'in bu husustaki fikrini yakından öğrenmek istiyordu. Enver Bey, yukarıdaki satırları gözden geçirdikten sonra:

« Halletmiş bunu vazan mu-harrir. Biz Abdülhamidi istediğimiz zaman devirebiliriz. Bu mu-aazzam inkılâbı basarınlar, Abdülhamitten hiç bir zaman çekinmezler! »

Cevabını vermişti. O gün - yine Selânikte - Manyâsi zade Refik Beyle Kolağası Enver Bey arasında da şöyle bir konuşma geçmişti:

« İyi amma, azizim! Avrupalılar bizi, bizden iyi tanırlar. Bu endişeleri pek de vabana atılacak kadar versiz değildir. Abdülhamidin bizi yarın içimizden vurmuyacağını - su muharririn dediği gibi - kim temin edebilir? »

« Haydi canım, siz de pek mütevehhimsiniz! Adeta kendinizden şüphe ediyorsunuz. Abdülhamit artık bir iskambil kâğıdı kadar zavif ve desteksiz kalmıştır. Ufak bir üflemele onu devirmek her zaman bizim elimizdedir. »

« O günü neden beklemek mecburiyetinde kaldığımızı bilmiyorum. Fakat, iddia edebiliriz ki, onun devrime günü ve saati uzayacak olursa, bir takım sahte geriatçılar, ve mürteciler belirecek ve eski müstebit ruhlu adamlarla elele vererek, Padişahın etrafında toplanacaktır. Günlük uzadıkça, bu gibi adamlara daha geniş ve müsait bir fesat ve faaliyet sahası vermiş oluyor muyuz? O zaman Abdülhamidi devirmek bile, memlekette bu gibi adamların türemesinden ve halkı zehirlemiş olmalarından tevellüt edecek yeni yeni bir takım kargasahlıklar ve ictimal hastalıklarla karşılaşacağız. Bu gibi mikropolar milletin bünyesine girerse, hastalığın tedavisi yıllarca uzayabilir ve bu mikrop ne-silden nesile intikal eder! »

Enver Bey o zaman bu sözlerle - bu sözlerin dayandığı mantık kadar - kuvvetli bir mantıkla cevap verecek çağda değildi. Bu biraz bilgi, biraz tecrübe, biraz da fleriyü görüş meselesiydi. Halbuki Enver o zaman silâhını alıp dağa çıkmış ve inkılâptan sonra sınırsız bir halde Selâniğe dönerek hal-kın coşkun tezahüratı karşısında sersemlemiş, ateşli bir gençti. (Devamı var)

MAZON MEYVA TUZU

Müferrih ve midevidir

Çocuklarınıza

SAF GIDA

Yediriniz.

HASAN ÖZLÜ UNLARI

Vitamin, Kalori, Kuvvet, Sıhhat

Pirinç, Yulaf, İrmik, Patates, Mısır, Türlü, Mercimek, Bezelya Çavdar özlü unlarının çocukların neşvesine, dış çıkarmalarına, çabuk yürümelerine tesiri kâfidir. Hastalıkların önüne geçer. Hasan özlü unlarının daima taze kalması için bu unlar rutubetli ve güneşli yerlerde bırakılmamıştır. Üzerindeki tarihten itibaren bir sene geçen veya bozulan unlar HASAN deposu merkez ve şubelerinde değiştirilir ve tazesi parasız verilir.

Hiç bir Hacı, Dünyanın Meşhur Şekercisi HACI BEKİR kadar uzun ömürlü olmamıştır.

Ölümü üzerinden bu kadar uzun seneler geçtiği halde, ölmeyen şöhretile aramızda yaşıyor.

ALİ MUHİDDİN HACI BEKİR

Bahçekapı - Beyoğlu - Karaköy - Kadıköy

İstanbul Kız Öğretmen Okulu Satılma Komisyonundan:

18/X/1940 cuma günü saat 14 de Beyoğlu İstiklâl caddesinde 349 numara Liseler muhasebeciliğinde toplanan okul komisyonunda 798 lira 89 kuruş keşif bedelli İstanbul kız öğretmen okulundaki elektrik tesisatı açık eksiltmeye konmuştur.

Mukavele: Eksiltme bayındırlık işleri genel hususî ve fennî şartnameleri keşif bulâsasıle buna müteferri diğer evrak okuldan görülebilir.

Muvakkat teminat (60) liradır.

İsteklillerin en az bir taahhütte (500) liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden 8 gün evvel almış ehliyet ve 1940 yılına ait ticaret odası vesikaları ve teminat makbuzaları komisyonla gelmeleri. (9349)

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme U. İdaresi İlanları

Muhammen bedeli 11637 lira olan 9 kalem tazyiki hava aletleri 27/11/1940 çarşamba günü saat 15,30 da kapalı zarf usulü ile Ankara'da idare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 872,78 liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini aynı gün saat 14,30 a kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Sartnameler parasız olarak Ankara'da malzeme dairesinde, Haydarpaşada tesellüm ve sevk sefiliğinde dağılmaktadır. (9746)

AGIZ, BOGAZ İLTIHAHLARINDA, DİŞETİ KANAMALARINDA RİDA DİŞ SUYU

NUN İLİK OLARAK GARGARASI, BU İLTIHAHLARIN ŞİFASINI TEMİN EDER

İNKIBAZ, HAZIMSIZLIK, MİDE BULANTI ve BOZUKLUĞUNDA, BARSAK TEMBELLİĞİNDE, MİDE EKŞİLİK ve YANMALARINDA emniyetle kullanılabılır. Mide ve Barsakları temizler, alıştırır ve yormaz. MAZON isim ve HOROS markasına dikkat.

Fatih sulh 3 üncü hukuk hâkimliğinden:

Vefat tarihi Adı
13/5/940 Ömer Mustafa.
17/5/940 Mustafa Gözü kara Mehmet.
21/5/940 Hümeysra Polaj oğlu Hasan.
22/5/940 Hüseyin Tezel Mustafa.
3/6/940 Süleyman Nebil.
14/6/940 Halit Yeşilova Ahmet.
15/6/940 Hanife Mehmet.
17/6/940 Emine Demir Mustafa.
23/6/940 Tevfik Kuzgun Abdullah.
25/6/940 İbrahim Barut Halil.
27/6/940 Rıdvan Emirtekin Hasan.
29/6/940 Ömer Saydan İlyas.

Berveçhi bâla Yenibahçe Gureba hastanesinde vefat edenlerin ilân tarihinden itibaren alacak ve borçlularının bir ay ve iddiayı veraset edenlerin üç ay içinde mahkememize müracaatları aksi takdirde terekelerinin hazineye devredileceği ilân olunur. 940/90 T.

Kadıköy sulh birinci hukuk hâkimliğinden:

Erenköy eski tahsildarı Göztepe'de Sahrayıcedit İmam sokağında 24 sayılı Hacı Polisin evinde kiracı iken halen ikametgâhi meçul Abdullahpaşa oğlu Abdürrahime:

İstanbul belediyesi tarafından aleyhinde ikame edilen zimmetinize geçirilmiş olduğunuz 286 liranın faiz, muhakeme masrafları ve avukatlık ücretli tahsil davasının gıyabınızda bakılan muhakemesi sırasında İstanbul 1 inci ağır ceza mahkemesinden getirtilen dosyadaki vesaik esas tutularak bunların bele - diye muhasebesince tabetab ettikleri kayıt ve defterler karşılaştırılmak suretile ehliyakuf marifetile tetkikat ırasına ve tetkikatın 6/11/940 çarşamba saat 14 de ve muhakemenin de 11/11/940 pazartesi günü saat 10 a bırakılmasına ve 15 gün müddetle ilânen tebligat ıerasına karar verilmiş olduğundan teblig makamına kalm olmak üzere keyfiyet ilân olunur. (29805)

RADYO

Saat: 18.00 Program, 18.03 Konuşma (İstatistik Umum Müdürü Bay Celâl Aybar tarafından), 18.45 Çocuk saati, 19.15 Çocuklar için müzik, 19.30 Ajans haberleri, 19.45 Müzik: Radyo ıncesaz heyeti, 20.15 Radyo gazetesi, 20.45 Geçit konseri, 21.10 Konuşma: (Yeni zamanlarda opera), 21.25 Müzik: Semai ve şarkılar, 21.45 Müzik: Riyaseticümhur bandosu, 22.30 Ajans haberleri: Kambiyö - Nukut Borsası (Fiat), 22.45 Müzik: Cazband (Pl), 23.25 Yarınki program, 23.30 Kapanış.

Şehir tiyatrosu TEPEBAŞI DRAM KISMINDA

Bu akşam saat 20,30 da OTELO

İstiklâl caddesinde Komedi kısmında Bu akşam saat 20,30 da YALI SAĞI

Şehrin her tarafına otobüs temin edilmiştir.

Dr. Hatıf Cemal LOKMAN HEKİM DAHİLİYE MÜTEHASSISI Divanyolu 104 Muayene saatleri: 2,5 - 6. Tel: 22398

Göz Hekimi Dr. Murat Rami Aydın Beyoğlu - Parmakkapı, İmam sokak No. 2 Tel. 41553 Muayene ve her türlü göz ameliyatı fıkara parasızdır.

RADYOLİN

İLE SABAH ÖĞLE ve AKŞAM

Her yemekten sonra günde üç defa muntazaman dışerinizi fırçalayınız

İyi saat kullanmak isteyenlerin nazarı dikkatine

1940 senesinin

Kadın, erkek kol ve cep saatlerinin son modelleri gelmiştir. Saat alma - dan evvel çok zengin olan çeşitlerimizi görünüz.

Satış deposu: Z. Saatları Sultanhamam Camiibaşı han 1 inci kat

Orman Fakültesi Alım Satım Başkanlığından:

Cinsi Miktarı Beher tonun maa nakliye Tutarı

Karakük koku 90 Ton 26 lira. 2340 Lira

İlk teminatı: 176 liradır.

İhale: 31/10/1940 perşembe saat 14 de

1 - Büyükdere Bahçeköyde bulunan Orman Fakültesi için yukarıda

miktari yazılı Karakük koku açık artırma ile alınacaktır.

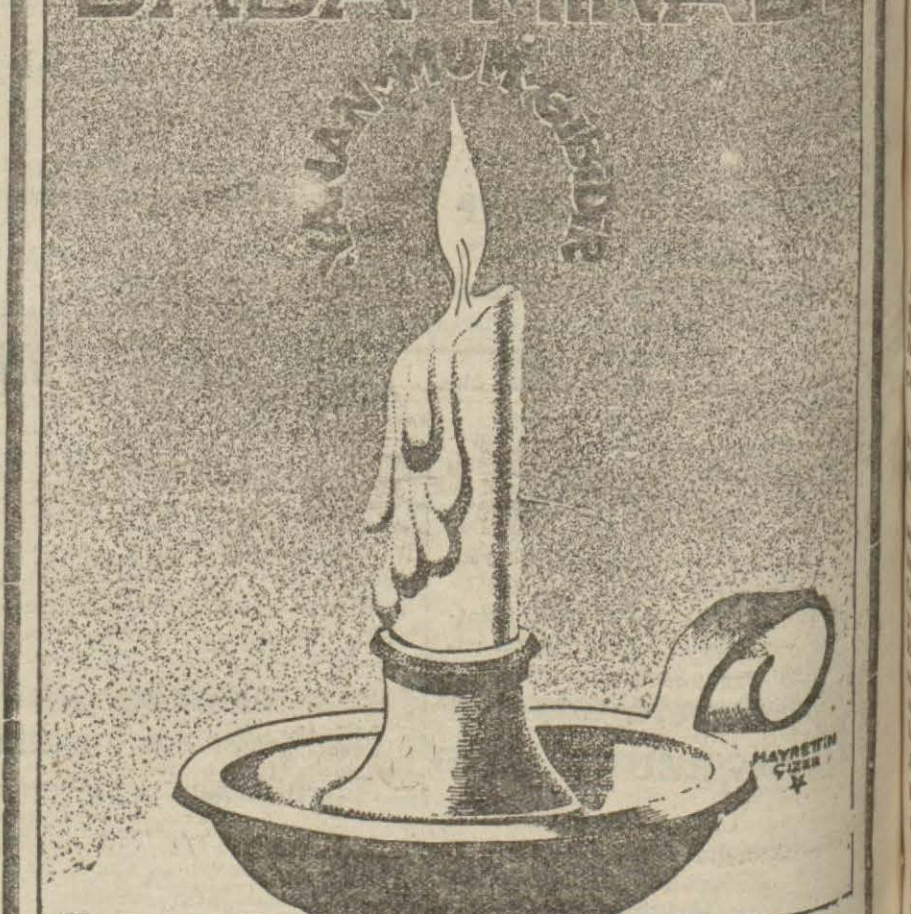
2 - Eksiltme Maliye Vekâleti Beyoğlu Liseler muhasebeciliği dairesinde

yukarıda yazılı gün ve saatte toplanacak olan Fakülte alım satım komisyonu

zurunda yapılacaktır.

3 - Şartnameyi görmek, evsaf ve teslim şartlarını öğrenmek isteyenlerin

rin tatil günleri hariç Orman Fakültesine müracaatları. (9922)

KENDİN BİRİKTİR

1940 İKRAMIYELEKİ

T. İŞ. BANKASI

1 adet 2000 liralık = 2000 -

3 " 1000 " = 3000 -

6 " 500 " = 3000 -

12 " 250 " = 3000 -

40 " 100 " = 4000 -

75 " 50 " = 3750 -

210 " 25 " = 5250 -

Keşideleri: 1 şubat, 1 mayıs, 1 ağustos, 1 ilkinceğin tarihlerinde yapılır.

YAVUZ SULTAN SELİM Halifeler Diyarında

No. 14 Yazan: M. SAMİ KARAYEL

Şiilik yürüyor, dal budak sarıyor

Safeyî devleti şark hududumuzu ihata etmekle iktifa etmedi. Bağdat, Mardin diyarını işgal etti.

Diyarbakir ve Malatya'dan Zülkadriye hükümetini dairei nüfuzuna koymuştu.

Zülkadriye Karaman ile hemcivardı. Karaman ki Osmanlı Türklerinin siddetle aleyhine idi.

Karamanlılar, Anadolu Selçuk hükümetinin vârisi oldukları - dan devlet kurmak azminde idiler.

Anadoluda bulunan Şiilerin elebaşısı Seytan Kulu dedikleri adam başına topladığı binlerce kişi ile isyan etmişti. Fakat, bu isyan Be-

Karamanlılar, isyana yardımcı olmuşlardı. Bu sebeple Anadolu'da Şiilik yürüyor, etrafa dal budak sarıyordu.

Şehzade Ahmet Sultanın evlâdın Şah İsmail tarafına kaçmış - lardı.

Şah İsmail, şehzadenin kaçan evlâdınin himaye ediyordu. Aynı zamanda da Yavuz hükümetine karşı elinde bir silâh olarak kullanıyordu.

Şehzade Ahmet Sultanın oğlu Alâettin bey Bursadan sonra Mısır iltica etmişti. Orada veba illetinden vefat etti.

Yeni Şah İsmail Türk imarına -

torluğunu her taraftan ihata ve dahili isyanlar vücutte getirerek devirmek istiyordu.

Şah İsmail Mısır Sultanına sefirler ve hediyeler gönderiyor. Mısır Sultanını Osmanlı Türkleri aleyhine ittifaka celbetmeye çalışıyordu.

Yavuz Sultan Selim, Şah İsmailin daimi tehdidine nihayet veremiyor.

Hattâ, Şah İsmailin tehdidi olmaması olsa da İran yakası daima Türk imparatorluğuna tehdit eder mahiyette olduğundan o tarafların zaptı lâzım geliyordu.

Yavuz, pederinin zamanında İranlıların memleketi nasıl iz'âç ettiklerini yakinen görmüştü.

Yavuz, gavaili bertaraf edince hazırlıklarını yaptı ve çok geçmeden İrana seferi hümayun ilân etti.

Yavuz, Edirneye vüzerasını topladı. İrana seferi yapılması hakkındaki fikirlerini bildirdi. Sebeplerini izah etti.

Nihayet İranlılarla harbe karar verildi. Yavuz çok tedbirli hareket ediyordu.

İran seferine çıkmadan evvel veziriazamı çağırdı ve şu emirleri verdi:

— Bana bak.. Sana vereceğim emirler mahremdir. Hem çok mahrem.. Eğer bir tek kişiden suyu bulduğuna haber alırsam kelleni keserim..

— Biliryorsun ki İrana sefer kararı verdik.. Fakat, kararımızı ilân etmedik. Şimdi ilânden evvel ve yola çıkmadan yapılacak şeyler vardır.. dedi.

Halbuki veziriazam herşeyin bittigi kanaatinde idi. Ordu, donanma emre amade ve hazır idi. Yapılacak şey yürüyüşe geçmekti.

Yavuz, nadir yaradılmış olmandanlardan ve dâhilerden olduğuna için kimsenin sezemediği, aklına gelmediği şeyleri düşünüyordu. Veziriazamına şu mahrem emri verdi:

— Bana bak.. Memaliki mahrumem dahilinde bilhassa Anadolu'da ne kadar Şii varsa tesbit etyle.. Gizli olanları bul buluştur, yakın bir zamanda bana listelerini ver.

Yavuzun veziriazamına verdiği emir mühimdi. Veziriazam, casusları vasıtasile hiç kimseye sezdirmeden şii olanları tesbite başladı.

Bu tesbit işi bütün kış devam etti. Anadolu'da tam kırk bin kişi tes-

bit olundu. Veziriazam Şii tesbit işini gayet mahrem olarak yaptı. Ve işe muvaffak olmuştur.

Yavuz, yeniçeri ağasını çağırdı. Elindeki listeyi göstererek:

— Ağa, vazifen büyüktür. Asil seferden evvel sefer yapmak lâzımdır. Şu, sana tevdi edeceğim listede isimleri olan çocuk, kadın, erkek ne varsa alacağın tertibat üzerine yirmi dört saat zarfında hepsinin kellelerini vurduracak - sin? dedi.

Yeniçeri ağasının aldığı emir mühimdi. Listeyi aldı. Taşrada bulunan yeniçeri ağalarına mahrem olarak adamlar yolladı. Beylerbeyleri sancak beyleri harekete geldi, gün tayın olundu.

Ve bir gece içinde Anadolu'da ve sırada burada bulunan kırk bin Şii kılıçtan geçirildi.

Yavuzun bu hareketini tenkit eden müverrihler vardır. Kırk bin kişinin kellesini kestirmişler, derler. Çoluk ve çocuk dinlememiştir diye feryat ederler.

Hattâ daha ileri idarecek bazı Türköğlülük müverrihler Yavuzun Şii diye kestiği Türk evlâdını, diye suçlanırlar.

Fakat düşünülürcek olursa bas-

ka türlü hareket edilemezdi. İran üzerine yürüyebilecek bir ordunun yolu temiz olmalı idi. Anadolu'da Şiiliği temizlemeyen İranla gidilemezdi.

İşte Yavuz yoluna mâni olabilecek kırk bin kişinin kellesini vurdurmuştu. Her ihtimali gözönüne almıştı.

Yavuzun bu bapta hareketi, gaddarane olmakla beraber memleket ve millet nam ve hesabına uygundu.

Yavuz, babası gibi rahim ve şefik olmak, herşeyi müsamaha etmek istemiyordu.

O biliyordu ki, dava şahsi de - ğildi. Yavuz rahim olmakla cennete gidecek değildi.

Dava, millet ve memleket da - vacı idi. Cennete ve cehenneme gidecekse millet ve memleket hesabına gidecekti.

Zaruri yapılacak işlerde rahim ve şefkat memleket ve milletin başına umulmaz dertler açabilir. Kırk bin yerine kırk milyonluk bir imparatorluk mahv ve perişan olduktan başka Türk imparatorluğu da fenayap olurdu.

İşte, Yavuzun göz kırpmadan, yürekli oynadanan kırk bin kişi

hakkında verdiği idam kararı hem di şahıslardan ziyade memleket nam ve hesabına idi.

Zaten Yavuz, kardeşlerini de böy - le kesmemi miydi? hem de gün - lerini katlettiler.. hem de büyük - lerce ağlamıştı. Sonra da büyük - ve şa'ali merasimle cenazelerini gömdürmüştü. Çünkü, kardeşlik - başka, ağlamak ve sızlamak başka memleket ve millet namına iş yap - mak yine başka idi.

Yavuzun büyüklüğü, dehâsi, na - dir yaradılmış memleket ve millet namına kendi rahatını, varlığını eğlencesini terketmesidir.

Yavuz bir gün üslûl püslûl ge - yinmiş, debdebe ve dârat içinde kimse görmedi.

Bir gün Hasan Can, sordu: — Padişahım, neden giyinmek - rağbet buvurmazsınız.

Yavuz, Nedimihassına güldü ve -

— Hasan Can, kimin için giy - neceğim?

Hasan Can, cevap veremedi. Ha - kikatın padişah kimin için giy - yapacaktır.

Yavuz, sözlerini tamamladı: (Devamı var)